

BISERIC'A si SCOL'A.

F'oaia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septimana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:	Pretiuu insertiuniloru:	Correspondintiele se se adreseze la Redactiunea dela
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	„BISERIC'A si SCOL'A“
„ „ „ „ jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	Er banii de prenumeratiune la
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	„TIPOGRAFI'A DIECESANA IN ARAD.“
„ „ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Biseric'a Ortodoxa si Calindariulu

de
MELCHISEDEC,
Episcopulu Eparchiei Romanu.

(Continuare.)

Intre acestea calculele austronomiche a-le calendariulu Iulianu, pe care se basau calculele serbatoriloru crestine erau defectuose din punctulu de vedere astronomicu, si cu curgerea timpului, defectele deveniau tot mai vederate. In curgere de o mie de ani calculele vechi au intrecutu timpulu naturalu astronomicu, cu diece dile. Defectele vechiulu Calendariu erau de multu canoscute nu numai la apusu, unde erau ocupati cu indreptarea lui inca din timpurile sinodeloru de Constanti'a si de Bazelu, dar si la resaritu, unde inca mai de timpuriu au vorbitu despre acest'a unii dintre Grecii eruditi. Dar apusul si Romei in persón'a Papei Grigorie XIII-lea se cuvine onorea realizarei acestei indreptari de multu asteptate pe terenulu sciintificu. Temelie a acestei indreptari a servitu calcululu facutu de Mediculu si astronomulu Aloisie Lilio Calabrianulu (mortu in anulu 1576), care calculu, dupre dispositiunea Papei Grigorie, s'au esaminatu de multi astronomi si academici, dupa care Grigorie, in ideia sa de stapanu absolutu alu Bisericeii, a si introdusu noulu calendariu la 5. Octomvre, anulu 1582, poruncindu a socoti acea di ca 15-a a lunei, prin care procedura ecuinoxulu de primavera a-lu acelui anu s'a inturnatu la 21. Martie, cum a fost in timpulu Sinodulu de Niceea, carele a hotaritu timpulu serbarei Pasciloru. In acestu chipu noulu calendariu era o afacere de sciintia, care cerea inse a-se armonisa cu tipiculu bisericescu si cu asiediamintele Sinodeloru pentru serbarea Pasciloru. Dara Calendariulu acest'a, introdusu prin autoritatea Romei, a devenitu o cauza si mai mare de discordie intre Biserica Orientalu si Occidental. Biserica Orientalu n'a voitu, pentru sacritatea astronomicu in calcularea timpului, se calce asiediamintele Sinodeloru, si se cedeze absolutismulu papalu in Biserica. Calendariulu nou a devenitu unu felu de sprijinu a-lu propagandei religiose a papismului. Cu dreptu observa istoriculu bisericescu, Francesulu Guetée, ca „dupre calendariulu Romanu, Bisericile catolice serbeza pascile in aceeasi di cu Iudeii, ceea ce absolutu este contra spiritulu Sinodulu

de Niceea. Tienendu-se de vechiulu calendariu Iulianu, Bisericile resaritului nu cadu nici odata in acesta necuviintia. Prin urmare, supunendu ca calendariulu Gregorianu este justu, Bisericile, care l'au adoptatu trebuia se admita pentru fixarea dilei Pasciloru unu nou comptu, carele se fi prevenitu inconvenientulu, ce l'am insemnatu“ (ibid. pag. 21). — De aceea dintr'antaiulu elu s'a primitu numai in Itali'a si in alte tieri catholice, dar indelungu timpu n'a fost primitu in tierile protestante, unde inca multi polemisau contra lui, in numerulu caror'a si Davidu Chitreu. Protestantii inse voise se tiena acesta polemica pe terenulu sciintiei, dar neputendu-se tiena, au venitu apoi la conglasuire cu Rom'a in cestiunea Calendariulu.

In anulu 1583, Pap'a Grigorie a trimisu doi agenti in Constantinopole la Patriarchulu Ieremia. Ei au fost presentati de ambasadorulu francezu, Iacobu Jermini si de celu Venetianu I. Franciscu Mavrozoni, sen Morozini. Dupre spusele scriitoriloru catholici, ei au presentatu Patriarchulu daruri dela Pap'a si i-au propusu se primesea noulu Calendariu, inmanandu-i totodata si epistola Papei Grigorie. Ieremi'a a primitu amicalminte pre ambasadorii papali; se dice ca s'ar fi esprimitu favorabilu despre Calendariu, si apoi ar fi trimisu si din partea sa daruri Papei — particele din mostele Santulu Apostolu Andreiu, si a-le lui Ioanu Chrisostomulu, deasemenea si o epistola, in care ar fi promis a confaptu la introducerea Calendariulu nou in bisericile Greca si Rusa, ca semnu a-lu uniunei cu Biserica Romana. Tot ce se vorbesce despre primirea ambasadoriloru, daruriloru reciproce — sunt forte verosimile. Se pote si aceea, ca, deocamdata, in conversatia cu ambasadorii, Ieremia nu a prichanitu noulu Calendariu, ca o cestiune de sciintia si de trebuintia dilnica, era nu ca cestiune de credintia, cu carea trebuia a face cunoscentia mai de aproape. Dar o astfelu de epistola, despre care spunu scriitorii catholici, fara indoiala n'a esistatu. ¹⁾ Spusele lor, ca contimpurani ai afacerii, despre acesta epistola dovedescu numai, ca si ei insii si Pap'a privia la propagarea noului calen-

¹⁾ Daca ar fi esistatu o asemenea epistola, fara nici o indoiala textulu ei de multe ori l'ar fi retiparitu scriitorii catholici contimpurani — polemistii. Dar nici unulu dintre ei n'a facutu acesta. Dar si ei insii nu sunt de acord; dupre unii Ieremi'a indata s'ar fi conglasuitu pentru calendariulu celu nou, dupre altii elu mai antaiulu l'ar fi respinsu dara apoi s'ar fi invoitu a-lu primi si a-lu in-

dariu anume ca la o noua mesura spre respandirea autoritatii Romane. Astfeliu de demarsie din partea Papei pentru recomandarea noului Calendariu s'a facutu si la alte Biserici autocefale a-le Orientului. Intre acestea s'au adresatu la Ieremia cu intrebarea despre noulu Calendariu Episcopulu Ortodoxu Gavriilu Severu din Veneti'a si eforii fratiei Ortodoxe a Santului Georgie tot de acolo; de asemenea din Rusi'a — Principele Ostrogului Constantinu, precum si din deosebite parti a-le Bisericii Ortodoxe; in fine si Armenii; cãci prin staruintele lui Grigorie si a-le Iesutiloru calendariulu se propagã pretutindenea. Se cereau asia dara respunsuri dela capulu Bisericii ortodoxe, si papei si tuturoru celoru ce intrebese.

In lun'a Noemvrie, an. 1583 s'a adunatu in patriarche Sinodu, la carele a asistatu si Silvestru patriarchulu Alesandriei. La 20. Noemvrie s'a datu decisiunea despre Calendariulu celu nou. Elu fũ recunoscutu ca o noua cercare de *novisme*, pre care s'a obicinuitu arbitraminte a-le institui Biseric'a Romana; s'a recunoscutu neregularitatea si in calcululu celu vechiu si in celu nou, inaintea carui'a inse celu vechiu se distinge prin o mai mare soliditate; ẽra ceea ce este principalu: cu calcululu celu vechiu a potutu pana acum si pũte si in viitoriu a-se pastrã stabilirea de catra sinodulu de Niceea a timpului serbarei Pasciloru, ceea ce este imposibilu cu calendariulu celu nou, asia cã intieptiunea astronomiloru n'a sciutu se conglauesca combinarile lor cele erudite cu asiediamintele nestramutate a-le Bisericeii. Dar Biseric'a ortodoxa, precum a pastratu aceste asiediaminte, asia voesce a-le pastrã nestramutate pe totdeuna. In acestu intielesu s'au scrisu epistõle spre respunsu papei, Rusiloru, Armeniloru, la Veneti'a; fara indoiala s'a comunicatu si la tũte celelalte Biserici. Negresitu cã acẽsta decisiune a Bisericeii mari s'a comunicatu si Bisericiloru Romãne, caror'a de asemenea Pap'a le recomanda-se noulu Calendariu si staruia pentru primirea lui. Acẽsta se deduce din marturi'a istoriculu Polonu Ocolschi, carele spune, cã in anulu 1584, Mitropolitulu Moldovei Gheorghie Moghila a scrisu papei Grigorie XIII-lea „se dea pace Romãniloru se remaie pe langa calendariulu celu vechiu, si l'a ascultatu Pap'a in anulu de acum.“ (Chron. Rom. Sincal Tom. II. p. 238. an. 1584). In epistõl'a catra Armeni patriarchii au amintitu de asemenea despre legatur'a lor primitiva cu Biseric'a Grẽca, carea i-a luminatu in dilele marelui Canstantinu, a-le Regelui Tiridatu si a-le Santului Grigorie Luminatoriulu si Ierarchulu Armeniei. In epistõl'a catra Gavriilu si catra eforii Venetiei, dela 6. Iulie, Ieremia amintindu-le de respunsulu seu negativu datu Papei Grigorie XIII-lea in privirea noului calendariu, dice cã si acum 'lu respinge, si, fiindcã Grecii ortodoxi din Veneti'a in epistõl'i'a lor catra Ieremia, se reportau la incomoditatile trailui, care resulta din deosebirea lor in calcululu dileloru, de catra latini, in mijloculu caror'a traescu, precum si la suferarile lor din caus'a sfortierei la primirea Calendariulu din partea autoritatii eterodoxe, de aceea Ieremia le pune in vedere, cã astfeliu de incomoditati, resultande din deosebirea asiediaminteloru Bisericeii

Romane de a-le celei Grece, au fost neinlaturabile si inainte, si trebue a-se obicinui cu densele, ẽra suferarile si scarbile ii invẽtia a-le suportã cu rebdare, cautandu nu la vẽculu celu de acum, ci la celu viitoriu. Patriarchulu inse a scrisu si Dogelui Venetianu Nicolo-di-Ponte (1578—1585), pentru ocrotirea Greciloru Venetiani si a bisericeii ortodoxe, carea lasandu pre Biseric'a Romana se face ce voesce, ea insasi doresce, precum a obicinuitu totdeun'a, se remaie credintiõsa canõneloru celoru vechi. ²⁾

Silvestru Patriarchulu de Alessandri'a a insarcinatu pe eruditulu Archimandritu alu seu Meletie Pigas se scrie in apararea Calendariulu celui vechiu tractate, care se se tramita la Bisericile Ortodoxe pentru intarirea lor in datinile vechi bisericesci. Tractatulu antaifu, celu mai mare, scrisu de Pigas, a fostu dedicatu lui Silvestru si insusi Meletiu Pigas, precum se vede din monumentele istorice rusesci, l'a trimisu in urma in Rusi'a apusena si apoi Tiariulu Rusescu Theodoru Ioanovicu. Acestu tractatu se numesce „Tomulu Alessandrinu“ despre serbarea Pasciloru, spre deosebire de Tomulu Constantinopolitanu, ce se edase mai nainte in Constantinopolu in aceeași afacere a Calendariulu. Meletie Pigas a scrisu si altu tractatu mai micu, pre carele insusi elu 'lu numesce *Carte mica* pentru Pasci, pre carea de asemenea o a trimisu Tiariulu Theodoru Ioanovicu. Grigoras marturisesce, cã Meletie, afara de aceste doua tractate, a scrisu inca epistolii despre acelasi obiectu pe la deosebite locuri catra invetiati atãt ortodesi cãt si eterodoci.

Noi damu aici atãt epistol'a Patriarchulu de Alessandri'a Meletie Pigas, pe langa carea elu in anulu 1584, Sept. 12 trimite Tiarului mentionatu Tomulu Alessandrinu alu seu pentru serbarea Pasciloru, cãt si unu extractu chiar din tomu, dupre cum le gasimu traduse de invetiatul Archimandritu Porfirie Uspenschi in calatori'a sa la Sinai in anulu 1850. (Trydai Kievsk-Akademi 1865. T. III. p. 249—259.)

Porfirie precede traducerea sa cu urmatõrea notitia istorica: Nu cu multu inainte de infintierea Patriarchiei in Rusi'a, Papei dela Rom'a Grigorie XIII-lea i-a placutu, in locul Paschaliei celei vechi, intocmita la intaiulu Sinodu ecumenicu, se primẽsca alt'a noua intemeiata pe noue calcule astronomice. Acestu novismu a alarmatu Orientulu. Parintii resariteni au vediutu intru acẽst'a o abatere mai de parte a Bisericeii Romane de la cea Ortodoxa catholica, si la Sinodulu de la Constantiopolu au decisu a nu primi Calendariulu celu nou alu Papei Grigorie, si a se tine tare de Canonele Apostolice si ale Sinodulu de Niceea, prin care s'a stabilitu odata pentru totdeuna serbarea Pasciloru intre nisce sciute dile ale luneloru Martie, si Aprilie. In Constantinopole s'a compusiu asia numitulu Tomu Constantinopolitanu, tractandu despre acẽsta afacere. Atanci in Alessandri'a erã Patriarchu Silvestru. Elu a poruncitu Archimandritulu seu Meletie se scrie unu tractatu despre acestu obiectu. Meletie a scrisu si l'a numitu. „Tomulu Alecsadrinu,“ spre deosebire de celu Constantinopolitanu. Dupre grelele imprejurari ale timpulu aceluia, Silvestru n'a potutu tramite acestu tomu Tiarului Theodoru Ioanovicu. Abia in anulu

introduce in Biseric'a Grẽca si Rusa. Marturiile acestoru scriitori se potu vedea la autorii: „Vitae et res gestae Rom. pontif. p. 1778. La Cuper in Istori'a patriarchiloru de Constantinopole“ „Acta Sanctorum Augusti.“ 1-mi p. 233—234. Epistõl'a Papei: la Theiner—Annal. eccles. 1583. XLV. Despre epistõl'a Papei spune insasi Ieremi'a la Dositheiu Tõmos Agapes sel. 540—541.

²⁾ Epistõlele pentru Calendariu sunt pastrate in colectiunea gramateloru patriarchulu Ieremia, edatu in Ostrogu, an. 1584 in akti zapd. rosi T. III. N. 138. La Dositeiu in Tom. 'Agapes sel. 538—541. Gramat'a catra Dogele Venetiei s'a edatu de catra Iconomos in an. 1860. Tridi Kievsk Academi an. 1870. Oct. pag. 106.

1594, succesorul lui Silvestru, Meletie Pigas 'i-a trimis opera sa impreuna cu alte carti pe langa scrisoarea sa dela 12 Septembrie, spre a intari pe Rusi in Ortodoxie. Presentam aici in traducere atât scrisoarea Patriarchala cât si extractu din tomul pentru Pasci."

„Meletie cu mil'a lui Ddieu, Papa si Patriarchu alu marei cetati Alessandria si judecatoriu ecumenic: evseviosului Theodoru si prea ortodocsului Tiaru alu Moscvei si autocratu alu Tótei Rusii, victoriosulu distribuitoru alu trofeoloru celoru invinsi, totdeuna Augustului fiu si stapanu pré doritu intru Domnulu, Charu, mila si biruintia asupra vrasmasiloru de la Domnulu si Dumnedieulu si Mântuitorulu nostru Isusu Christosu. Pré evseviosule Autocratu! In multe felii s'a bantuitu si se bantnesce Biserica lui Ddieu, fiindu atacata când in dogme, când in traditiunile parintesci, care contribuescu la evsie. Ataculu cestu de alu doilea strica Biserica, ca si celu dintai. Si pré unulu si pre altulu le pricinuesce vrajmasiulu adeveralu, carele cu insatosiare cauta la neesperintia, si viclenesce a turbura pacea Bisericeii. Pentru aceea pastorii trebuie se privegheze si se opuna navalirei reutatorilor. Si intru adeveru, parintii resariteni, cum s'a respandita intreprinderea Bisericeii Romane despre asia numita indreptare a Paschaliei s'au adunatu in cetatea lui Constantinu si au hotaritu a se tine tare de traditiunile parintiloru. Atunci pururea pomenitul Patriarchulu alu Alessandriei — Silvestru, care ne tinea pre noi in Constantinopole ca mijlocitoriu pentru afacerile tronului seu, ne-a chematu de acolo si ne-a invrednicitu se scriemu ceva despre acestu obiectu. Rentornandu-ne, Noi mai antai am scrisu la Rom'a, dovedindu-le cât de rationalu este a seversu Pascele dupa Canonulu Santiloru Parinti, si rugandu-i a nu mari discordia Bisericeiloru. Era dupa ce Romanii ne au respunsu, ca ei nu fara chipzure au judecatu despre Pasci, propundu ca dovada neinvicibila, ca ei nu fara chipzure au judecatu. Atunci betranulu (Patriarchu) a cerutu de la noi explicare inscriu a acestui obiectu. Noi l'am ascultatu dupre detorie si am scrisu tomulu numitu Alessandrinu, spre deosebire de tomulu Sinodalu, compusu in Constantinopole, despre acelasu obiectu.

„Fiindu inse ca atunci, cu tota staruintia noastra, n'am pututu a-lu oferi si regalitatii Tale, apoi vi-lu trimitemu acum, de la tronulu apostolicu impreuna cu alte ore care opere despre Ortodoxie. Si noi dupre dreptate urmamu, lasandu pastrarea Ortodocsiei Tie, celui pusu de Ddieu bine credintiosulu autocratoru alu Ortodoxiei. Era tu pré autocrate, pazesce Ortodoxia si evsevia, dorindu a placea marelui Ddieu si imperatului tuturor, alu caruia charu si mila se pazesca pre evsevios'a indelungu-dilit'a Mari'a Ta, aminu.

Egiptu. Septembr. 12.7102 (1594) de la crearea lumei."

Observam aici ca decisiunile Bisericeii Orientale in cestiunea Calendariului, fara indoiala vor fi fostu comunicate si Bisericeii Romane, atât in Moldov'a cât si in Valachia. Acest'a o afirmam cu atât mai multa sigurantia, ca din Istorie scimu, ca Patriarchii Jeremia si Meletie au fostu amici intimi atât cu Domnii cât si cu Mitropolitii Romani contemporani. Caus'a inse pentru care la noi aceste documente nu au ajunsu, este, ca ele au fostu in limba greca, pe carea forte putini Romani o intie-

legeau. Era literatur'a romana pe acele timpuri nici nu esista; abia atunci se faceau primele incercari de a scrie cate- ceva romanesce, si acesta numai in relatiunile private. Originalele grecosii precumu si traducerile slavone, fiindu accesibile la putine persoane, ele in vicisitudinile necontenite intemperate in tiara cu domniile si Metropoliile nostre, s'au perdutu remaindu numai rezultatulu practic, — devotamentulu catra Biserica ortodoca cu institutiunile ei, intre care si aceea pentru Calendariulu vechiu, si aversiunea catra Calendarulu nou, cunoscutu sub epitetulu de „Papistu.“ Revenim la Tomulu Alessandrinu pentru Pasci.

(Va urma).

Formarea limbelor.

(Continuare.)

V.

Primulu impulsu pentru posibilitatea mai multor limbi a fostu peccatulu stramosiescu. Prin acela se distruge armonia intre corpu si sufletu si prin acesta nexulu organicu dintre conceptu si sunetu. Cuvintele 'si perdu insemnatatea originala, indata ce incepu a fi predate unei generatiuni noue, carea le modifica conformu recerintieloru sale specifice, spre a le impartasi nepotiloru si stranepotiloru. Si astfel noi folosim astadi cuvinte ca ni s'a spusu insemnatatea lor. Va se dica pentru noi sunt cuvintele numai nisce semne, mecanice, era nu tipulu obiectului ce-lu esprima. Dar prin acest'a alterare nu si-a perdatu limba stramosiesca numai decât tipulu originalu. O privire asupra istoriei tuturor limbelor ne arata ca se receru seclii pana ce o limba suferu ore 'si cari schimbati, deci n'avemu ce ne mira ca limba stramosiesca a subsistatu mii de ani, pe unu timpu când omenii traiau 900 de ani si mai bine. Un'a numai trebuie se constatam, anume ca prin posibilitatea unei schimbati in vorbire, s'a facutu posibila si formarea diferitelor limbi, si astfelu peccatulu stramosiescu deschide calea pentru formarea diferitelor limbi.

Doze mii de ani era „unu poporu si o limba“ dice Moise. Acesta unitate s'a pututu sustiene unu timpu atât de indelungatu numai prin identitatea vederiloru religiose, adeca printr'o credintia comuna, sustienuta prin traditiune, din generatiune in generatiune. Deci unitatea poporului a fostu incopciata cu unitatea credintiei. Panteistulu Schelling insusi dice „unitatea genului omenescu ce a premersu desbinarii produsa prin ore care cauza positiva, nu s'a pututu prin nimicu intr'atata conservá, ca si prin credintia intr'unu Ddieu comunu“.

Dar precum unitatea limbei s'a sustienutu prin unitatea poporului in credintia, viceversa si unitatea limbei intaresce legatur'a intre poporu. — In Babilonu, se frange legetur'a ce incopcia poporulu mai nainte adeca unitatea credintiei, poporulu nu mai are incredere in Ddieu, se alieza de a paraliza prevedintia divina. Prin acest'a se da cursu liberu subiectivitatii singuraticiloru, care produce desbinare si neintelegere intre omeni, si astfelu si in privintia religiei diferite vederi, — politeismulu seu paganismulu. Omenimea desbinata se grupeza apoi in diferite comunitati, aceste grupe 'si formeza din cas'a parintesca o limba propria, si astfelu se intemeaza diferitele nationalitati.

VI.

Spre lamurirea celorlalte premise dati-mi voe Dne-loru si Dniloru se revinu la insusi reportulu biblicu. Omenimea ce formá inca numai unu poporu si vorbiá o limba — dupa Moise, pornesce a-si cautá locuintia, si-si afla o campia in pamentulu Sinearu si se asiéza acolo, adeca pe campi'a ce zace nainte de imbinarea Eufratului cu Tigru in propri'a Babilonia. Acést'a campia din Sinear respective Babilonia ni se spune cá este léganulu limbelor si astfelu a nationalitátiloru. Aici se aliéza omenimea a-si edificá unu turnu in jurulu caruia se remana si mai departe concentrata, si astfelu se paralizeze destinatiunea de a fi impresciata peste intréga suprafati'a pamentului. Ddiu inse nu-i lasa a-si realizá planulu contra vointiei sale si se formeze o coalitiune prin care se se eternizeze coruptiunea, ci le mestecá limbele de nu se mai potu intielege unulu pe altulu. Astfelu incetandu unitatea limbei, incéta si unitatea poporului: din fii lui Noe se forméza diferitele popóre, dupa generatiunea si limba loru.

Asia suna reportulu biblicu si la inceputu am disu cá acestu raportu se baséza pe o traditiune. Se vedemu deci incátu are acésta traditiune o basa istorica. Babelu grec. Babilonu dupa acestia Vavilonu, ce inséмна mestecatura, virvar, ne raportéza Moise, este inceputulu imperiului babilonicu, intemeiatu de puterniculu venatoriu Nimrodu. Si intr'adeveru Babilonulu érá cetatea cea mai importanta asiatica pana la Alexandru celu mare. Cetatea Babelu séu Babilonu deci a existatu si anume pe locul unde astadi se afla satulu arabicu Hillah. Intre ruinele ce se afla pe ambele maluri ale Eufratului, se distinge si astadi prin dimensiune si naltime unu colosu de ruina numita Birs Nimrud (Turnulu lui Nimrod) pe malulu dreptu alu Eufratului, dar care convine in tocmai cu descrierea lui Moise, care dice cá turnulu s'a claditu din caramida arsa, lipita in locu de varu cu lutu, érá partea superióra este o opera mai tardia construita din materialu mai rafinatu. Deci partea inferióra a ruinei numita turnulu lui Nimrod este aceea ce o sustiene si traditiunea araba, remasiti'a turnulu babilonicu, érá partea superióra compusa din materialu mai rafinatu este o cladire mai tardia alu Navuchadonosoru pe acelu fundamentu vechiu. Afara de constructiunea ruinei inse avem si alte date mai positive. Érá datina la babiloneni a depune in zidulu edificielor monumentalu unu documentu despre originea edificiului, unu astfelu de documentu hieroglificu a aflatu Rawlinson la scrutarea turnulu lui Nimrod. Din acestu documentu aflam cá Navuchadonosoru, regele Babilonului a reconstruitu turnulu din incredintiarea zeului Nerodach, si dice cá Birs Nimrud este monumentulu catastrofei descrise de Moise, deci inca cu 2400 ani nainte de acésta érá Birs-Nimrud consideratu de turnulu babilonicu.

Dar tocmai de nu ne-ar fi ramasu ruinele acelu turnu gigantic, ne-au ramasu ruinele aducerei aminte de acelu evenimentu epochalu, mai in tóta traditi-

nile popóreloru, fresce transformate indecursulu timpului sub influinti'a vederiloru diferite si a imprejurariloru locali. Babilonii cunoscu traditiunea despre mestecarea limbelor la edificarea unui turnu, in tocmai ca si bibli'a nóstra. Asemine armenienii. In Greci'a érá impreunata cu numele lui Phoroneu traditiunea despre originea limbelor si edificarea cetatiloru. In Persia, India, China, Chorea inca aflamu acésta traditiune. Ba si in America se afla la unele popóre traditiunea cá odinióra a existatu numai o limba: Xelhua — dice o traditiune mexicana — unulu dintre cei 7 uriesi mantuiti din dilaviu, a edificatu piramida Cholula spre a ajunge ceriulu, dar se manie Zeii, arunca focu asupra edificiului si-lu intrerumpe in edificare, dupa acésta primesce fiesce care familia o limba propria. In fine tocmai si in Australia au cunoscutia despre unitatea limbei de odinióra. Deci pe bas'a acestei consonantie admirabile putem dice cu Herder: „Da muss was Positiwes vorgefallen sein dass diese Köpfer auseinander warf philosophische Deduction thun kei Genüge.“

(Va urmá.)

Romul Ciorgariu.

Adam Must'a

Parochu in Glimboc'a, dieces'a Caransebesiului.

Cu unu lucéferu astadi numeram mai putinu pe orisonulu scumpei nóstre natiuni, — carele a disparutu, ca mai splendidu se apara colo in ceriuri naintea cerescului parinte, mai putinu cu unu adeveratu apostolu, carele de catra biserica in mai multe parti a fost trimisu spre predicarea cuventului lui Dumnedieu, si carele acum cu sufletulu s'a inaltiatu la ceriuri din acésta vale a plangerii. — Acelu lucéferu nationalu si apostolu alu bisericei a fost Venerabilulu parinte Adam Must'a, carele in urm'a unui morbu scurtu, numai de o septamana, in 1/13 Iuniu a. c. la 3 óre diminéti'a si-a datu sufletulu seu in manile creatorelui, in etate de 69 de ani.

Minunata si de mintea omului necuprinsa a fost mutarea din viétia a acestui venerabilu parinte, cáci apropiindu-se fatal'a óra, cand muribundulu intra in stadiulu agoniei, parintele Romul Ianosielu, parochu in Obrej, numai decát luandu rugatiuneriulu incepú rogatiunea „pentru esirea sufletului.“ Nu multu dupa acea se observá intrarea, in odaia unde jacea bolnavulu, a précviosiei sale parintelui protosincelu *Filaretu*, fiulu celu mai mare a parintelui Adam Must'a. Muribundulu, intocmai ca si sórele, ce la apunere apare in intréga sa splendóre, isi reculesé tóte puterile, si luandu cu man'a stanga lumin'a aprinsa din man'a cea drepta, cu acésta facandu-si cruce, apucá sf. crucea o scrutá, si apoi luandu érasu lumin'a aprinsa in man'a cea drepta rosti cele mai de puurma cuvinte: „Parinte in manile Tale dan sufletulu meu, in urm'a carora tóta casa s'a prefacutu in casa de rugatiune, ér parintele protosincelu cu ochi inundati in lacrimi parasi odaia intrandu intr'o chilie laterala. Astfelu acestu angeru intrupatu, acéstu apostolu alu bisericei lui Christósu, acéstu lu-

céferu nationalu, si parinte iubitoriu, parasindu lumea acést'a, s'a mutatu la cele eterne, lasandu in adencu doliu pre iubit'a sa socia Ruja si numerós'a-i familia, carea consta din 12 copii si 25 nepoti, numai in lini'a directu descendentală, abstragere facandu dela ceialalti nepoti de frati, sorori, cumnati si cumnate. Acestu Venerabilu parinte demnu de imitatu in tóta privint'a din partea tuturor romanilor, dintre cei 12 copii, 7 fetiori si 5 fete, pre cei din taiu pre toti i-a studiatu, — afara de uniculu Traian, carele a posiediutu mai mare aplecare catra meseria decât catra studiu, — asia, încât a datu natiunei si bisericeii barbati devotati si maturi; căci pana ce Filaretu s'a aventatu la inalt'a demnitate de protosincelu si profesorulu de teologia in Caransebesiu, pana atunci Ferdinandu a ajunsu de parochu si inspectoru scolaru, nu altcum deputatu sinodalu in dieces'a Caransebesiului, ér Iuliu celu mai tineru intre frati e parochu in Selbagielu. Apoi dintre ceilalti frati Dimitrie e adj. notarialu; Nicolae a fost notariu cercualu in Criciov'a si a reposatu ca atare in etate de 33 de ani, deplansu din partea tuturor amiciloru si cunoscutiloru sei, apoi Romul a reposatu in etate de 23 de ani, ca apotecariu fiind unu caracteru blandu, umanu, si fôrte amicabile.

Inmormentarea decedatului parinte s'a intemplatu Mercuri in 2. Iunie in parochi'a sa, respective in cimiteriulu rom. gr. or. din Glimboc'a, unde in viét'i'a sa a fost adencu stimatu nu numai din partea turmei sale incredintiate ci si din partea strainiloru, cea ce se vedesce si din imprejurarea, căci la conductulu seu funebralu a participatu o multime nespusu de mare de intelegintia si poporu, — si afara de turm'a lasata in adencu doliu si care a participatu cu micu cu mare, teneri si betrani, dandu onorurile cele din urma iubitelui lor pastoriu sufletescu, — a mai participatu o multime din intelegint'i'a din Caransebesiu si din prejur. — La inmormentare a celebratu Reverendissimulu Domnu protoparinte *Nicolae Andreeviciu*, carele de si cuprinsu de unu morbu, totusi n'a intrelasatu a veni in persóna si a pontificá la acést'a inmormentare, — asistandu pe langa santi'a sa M. On. D. *Filip Adam*, referinte in senatulu bisericescu si *Andrei Ghidiu*, profesorulu de teologia, cu diaconulu episcopescu *D. Popoviciu* si inca alti preoti, asia că de toti a fost 13 preoti. — Ceremoniile au fost executate de chorulu teol.-prep. din Caransebesiu, cari inca au participatu cu professorii in corpore, fiindu condusu din partea Dlui cantoru dela institutu *G. Petrescu*.

Cuventarea funebrala a tienut'o R. D. protopopu *Andreeviciu*, si in fine luandu M. O. D. *Adam* referintele bisericescu cuventulu, cu o elocintia rara, desfasiura tóta biografi'a defunctului, laudandu-i zelulu pre terenulu educatiunei prunciloru lui, si indemnandu pre toti parintii, ca se faca asemenea, căci decedatulu a fost prototipu tuturor pretiloru, parintiloru de familie, economiloru si cu unu cuventu pre tóte terenurile, din care cauza a si fost distinsu din partea preabunului seu Archiereu *Ioane Popasu*, Episcopulu Caransebesiului, cu bréu rosiiu pentru merite.

Fie dar spre consolarea familiei remase, doarea ce impreuna cu densa o simte biserica si natiunea intréga prin perderea decedatului ei parinte, — caruia i dice: Se-i fie tierin'a usióra si memori'a eterna!

S. M.

D i v e r s e.

* **Examenele publice** la institutul pedagogico-teologicu din Arad s'au terminatu eri, remanendu pentru astadi a-se face rugaciunea de multiamita (Te-Deum) cu cetirea clasificatiuniloru si distribuirea de premii intre elevii, cari s'au destinsu prin purtarea buna si progresulu intru invetiaturi. Examinele s'au tienutu sub inspectiunea Inaltu Preasantitului Episcopu diecesanu *Ioanu Metianu*, si sub control'a anchetei scolare, compusa din Précviosiele lor, *Ieroteiu Belesiu*, Protosincelu si vicariu-episcopescu la consistoriulu din Oradea-mare, Protosincelulu *Iosifu Goldisiu*, profesorulu de limb'a si literatur'a romána la liceulu regescu din Aradu, membru corespondinte alu academiei románe de sciintie din Bucuresci; Domnii *Vicentiu Babesiu*, membru ordinariu alu academiei románe de sciintie in Bucuresci, *Dr. Georgiu Popa*, asessoru referinte in senatulu de scóle alu consistoriului din Arad, *Ioanu Tuducescu*, invetiatoriu in Lipov'a si *Petru Popoviciu*, invetiatoriu in Arad, profes. de cântu si rituale la institutul pedagogico-teologicu. Despre decurgerea si rezultatulu esamenelor ne vom pronun-
ciá intr'unu articulu specialu in nrulu viitoriu.

* **Serbátorea Nascerei S.-lui Ioanu Botezatoriulu**, patronulu (chramulu) sântei bisericeii catedralu din locu, fú serbata in Arad cu o speciala solemnitate. Dupa celebrarea santei liturgii, a-le carei cântari au fost executate de corulu tinerimei dela institutu, sub conducerea maiestruului de music'a vocala si instrumentala, *D. I. Hendl*, inainte de concedierea crestiniiloru din biserica, au urmatu actulu religiosu pentru sântirea aloru dóne rënduri de vestiminte preotiesci pentru liturgisire, cumperate din darurile pióse a-le parochieniloru, precum si sântirea unei cruci de argintu, pentru prestolu, daruita de onorabilulu Dnu *Dr. Atanasiu Siandoru*. La finele actului Rdis. D. ppbiteru tit. *Ioanu Russu* tienú o frumósă cuventare despre insemnatatea acestoru obiecte sacre, simbóle a-le mântuirii nóstre, laudandu dragostea si pietatea crestinesca, care au odraslitu asia daruri intru marirea si podób'a bisericeii!

* **Sponsalia**. Dlu *Ioanu Cornea*, abilulu tineru ingeneru dela calea ferata din „Lunc'a Crisului“ (Körösvölgyi) si-a logoditu de fitóre sotie pe afabil'a Dsióra *Petronella Misiciu*, din Arad, fíica judelei dela tribunalulu regescu din Kaposvár Dlu Em. *Misiciu*.

* **Distribuirea premiiloru** (medalie si diplome) conferite de juriulu espositiunei románe din Sibiu, pentru esponentii din Aradu, a urmatu Joi la 11 óre nainte de médiedi, in sal'a institutulu pedagogico-teologicu din locu, cu o solemnitate potrivita, contribuindu in deosebi la ridicarea solémnitatii inalt'a presintia a Preasantiei Sale Dlui Episcopu *Ioan Metianu*. Solemnitatea impartirei premiiloru s'a inceputu cu imnulu: „Destéptate románe“ executatu pe note musicale de corulu tinerimei dela institutu, sub conducerea maiestruului *I. Hendl*, dupa care a urmatu apoi discursulu rostitu de *Dr. Nicolau Oncu*, cu o reprieve asupra espositiunei nationale din Sibiu, desfasiunându important'a industriei nationale si rolulu femeiei románe in ridicarea ei. Dupa acést'a s'a distribuitu premiile dobândite, incheiundu-se solémnitatea cu imnulu: „Elisabeta Domna“ intonatu de corulu vocalu.

* **O mórte nefericita**: Tinerulu *Stefanu Adamu*, teologu in cursulu II: in Arad, in 15 a lunei lui Iunie st. v, esindu impreuna cu alti colegi ai sei la câmpu ca se invetie, si scaldându-se in Muresiu,

s'a inecatu, neputendu-se luptá cu valurile apei. Cadavrulu nefericitului s'a gasitu numai la 4 dile, la Pesca, unde i-s'a facutu o frumósa inmormentare, in urm'a staruintieloru din partea preotiloru de a colo Dimitrie Popa si Stefanu Tamasdanu.

* **Bibli'a lui Luther.** Comitetulu numitu in anul 1863, la Eisenach, pentru a revisui traductiunea bibliei lui Luther, a tienutu la Halle siedinti'a sa din urma. Din 30 revisori alesi, sunt acum 19 ani, astadi n'au mai remasu de cât 14 murindu 16 diu ei dupa inceperea lucrariloru. Nici o schimbare nu erá admisa in traductiunea lui Luther de cât numai cu consimtiementulu a doue treimi din numerulu membriloru comitetului. Acum trebuie imprimatu textulu astfelu cum a fost revisuitu, pentru a putea fi supusu facultáti de teologie si criticeí ómeniloru in vetiati. Dupa ce observatiunile lor vor fi primite si examinate, ceea ce va reclamá póte unu timpu de 2—3 ani, nou'a versiune a bibliei lui Luther, cu totulu corigiata, va fi publicata si recomandata tuturoru bisericiloru protestante din Germani'a.

* **Sántirea crucei la biseric'a din Tulc'a.** In diu'a de 13. Iuniu v. a. c. adeca Dumineca, am avutu si noi locuitorii din comun'a Tulc'a, o mare serbatóre si a dou'a de cand esista comun'a nóstra, cam de 250 ani dupa cum obsérva Domnulu advocatu Georgiu Rozvanu in monografi'a sa. — Acést'a serbatóre fú santirea crucei si aredicarea ei in turnulu bisericii de nou edificata. Santirea s'au seversitu prin Reverendissimulu Domnu Simeonu Bic'a protopresbiterulu Oradii mari, asistatu de trei preoti; la 7 óre deminéti'a s'au facutu utreni'a si S. liturgia, — crucea carea inca nesantita a fost asediata in mijloculu bisericii, infrumsetiéta cu doue cununi frumóse si cu marami de metase, — la finea stei liturgii Reverendissimulu Domnu ppresbiteru prin cuvinte fórte patrundietóre laudá poporulu carele sub restimpulu edificarii bisericii a alergatu dupa castigarea materialulu, ce biseric'a erá indetorata a castigá, in fine indemnandu pe fia care la pazirea ordinei pe cand vom duce crucea cu procesia, sub cantarea psalmului „laudati numele Domnului“ am esitu din biseric'a, — crucea a fost luata de patru teneri insotiti de 12 fete cari erau anumite se traga crucea sus, — am ajunsu la biseric'a cea noua unde erá pregatita ap'a pentru santire; deci s'au facutu santirea apei cei mici si sarutarea stei cruci ce o au sarutatu peste 1500 crestini. Reverendissimulu Domnu protopresbiteru sub ceriulu liberu de si erá caldura mare tienú o cuventare acomodata dicandu cá crucea este intarirea credintiosiloru, la finea cuventarii se incepú cantarea condacului „aparatórei dómne“ si celea 12 fete traseru S. cruce sus. Dupa ce st'a cruce fú bine asediata la loculu ei, maestrulu intreprindiatoriu Carolu Veress din virfulu turnulu, laudandu pre conducatorii poporulu, inchiná unu pocalu cu vinu in onórea si sanetatea Majestatii Sale preagratiusului imperatu si rege alu nostru Franciscu Iosifu I-lu; in onórea si sanetatea Ilustritati Sale Domnului Episcopu alu nostru; in onórea si sanetatea Magnificentiei Sale Domnului presiedinte alu consistoriului din Oradea-mare, a Reverendissimului Domnu protopresbiteru alu Oradii-mare, a Spectatului Domnu Georgiu Rozvanu ca manipulantele baniloru bisericii, precum si in onórea si sanetatea altoru persóne cari au datu mana de ajutoriu la edificarea bisericii. In memorandumulu carele se puse in globulu stei cruci au áu fost barem 60 de subscrieri a poporeniloru plu-

gari din Tulc'a. Dupa acést'a toti am rentorsu in ordine la st'a biseric'a sub cantarea slavosloviei „marire tie celui ce ne-ai aratatu noua lumin'a,“ ér inaintea usiei stei bisericii s'au facutu rugatiune de multiamita, si intrandu in st'a biseric'a s'au impartitu anafór'a. Dupa esirea din biseric'a s'au datu unu prandiu la cas'a parochiala unde fú chiemata tóta inteliginti'a ce fú de fatia la santirea crucei; sub durat'a prandiului Reverendissimulu Domnu protopresbiteru radicá unu toastu in onóre si sanetatea Majestatii Sale Imperatului si Regelui nostru precum si a casei domnitóre; ér Domnulu preotu Nestoru Porumbu in onórea si sanetatea Ilustritati Sale Domnului Episcopu Ioanu Metianu si a Magnificentiei Sale Domnului vicariu episcopescu din Oradea-mare; s'au mai tienutu si alte toaste dintre cari unulu l'au radicatu Domnulu parochu Moise Porumbu in onórea Reverendissimului Domnu Protopresbiteru Simeonu Bic'a; toti se indepartara apoi ducendu fia care câte o suvenire. Sofroniu Pop'a, inv. gr. or.

† **Necrologu.** „Unu barbatu cunoscutu de romanimea intréga, unu nume stimatu si onoratu, unu sufletu blandu, o inima curata, cu mila si cu indurare pentru toti cei cu neasuri si in lipse, unu esemplu de functiunariu, unu romanu cu bune si curate simtiri nationali, unu barbatu alu sciintiei, eruditu si versatu pe tóte ramurile de cultura si civilizatiune, a incetatu din viétia, nu mai este intre cei vii. Acestu barbatu este Petru Cermenea, fostulu supr. capitanu alu politiei din Timisiór'a, carele in diu'a de 22 ale cur. a apusu in mormentu si impreuna cu densulu tote insusirile, tóte virtutile lui, tóte binefacerile lui, incéta asemenea de-a mai functiona intre cei vii. Istori'a desvoltarii nationale inse neru va puté lasá inmormentatu, pentru cá elu, veteranu cum erá, a crescutu si a vietuitu deodata cu desvoltarea nóstra nationala, si impreuna cu dens'a patimindu séu bucurandu-se, au fost partasiu la tóte, au fost unu membru conlucratoriu la diferitele intreprinderi séu fapte nationale, si de aceea numele lui Petru Cermenea a trebui se obvina in trens'a, si tot-déuna ca nume curatu, laudatu si demnu de recunoscinti'a posteritati. Deosebi istori'a desvoltarii nóstre ierarhice, a timpiloru dela 1848 1849, va trebui se faca laudabila amintire de numele lui Petru Cermenea. Decedatulu erá nascutu la anul 1804 in Timisiór'a suburb. Fabricu, din parinti maestri. In frageda-i etate a cercetatu scólele locale serbesci, cu care ocaziune inse acasa la parinti invetiase rogatiunile in limb'a romana, carea erá limb'a de casa a familiei. Semtiulu nationalu carele pre atunci erá numai instinctivu la romani, a incóltitu dara in inim'a lui, deodata cu simburile vietii. Dupa absolvarea scóleloru locale, au intratu in cele normale, gimnasiale, absolvindu 6 clase, pre cum erá nsulu de pe atunci. Dupa absolvirea gimnasiului, cá tineru bine calificatu pentru acele timpuri, a intratu in functiune la magistratulu din Timisióra, unde cá practicantu a fungatu 18 ani gratuitu, fara salariu. La anul 1847 a devenitu capitanu alu politiei, in care functiune, in timpurile cele mai vifórese ce au trecut preste acésta tíera, a remasu cu perserverantia pana inainte de trei ani, cand deveni pensionatu. — Decedatulu in lun'a trecuta plecase la baile Buziasiu spre a-se restaurá, si aci-lu ajunsu si crud'a móрте. Familia nu a avutu. Inmormentarea s'a facutu cu-o pompa démna de marele defunctu, oficiand la ceremoniile funebre 17 preoti cu protopresb. Meletiu Dreghiciu, si Rdis.

D. Aug. Hamsea, ca mandatariu alu Preasantiei Sale Dlui Episcopu din Arad; cestu din urma a rostitu o frumoasa cuventare funebrala, care a storsu lacrimi din ochii ascultatoriloru. „Dupre Luminatoriulu.“

* **„Productiunea corului vocalu alu agronomiloru din Semlacu“** tienuta cu oca siunea tienerii esamenelor la scolele poporale gr. or. romane din comun'a Semlacu, Cotulu Arad, Inspectoratulu Nadlacu, la 1/13 Iuniu a. c. sub conducerea Dlui invetiatoriu Grigoriu Rosiu, s'au inceputu cu: „Carii pre Cheruvimi“ quartetu, dupa acea au continuatu urmatoarele piese natiunali: „Salutarea patriei“ quartetu. „Cât e tiér'a Romanésca“ quart. „Stefanu Voda“ quart. „Dulce e viétia“ quart. Junimea parisana“ quart. „Descéptate romane“ quart. Insufletirea cea mare a zelosiloru agronomi Semlacani pentru cultur'a nationala, le servesce spre mare lauda, dar este si unu muru tare in mijloculu unei astfelu de comune mestecate. Servésca numit'a insufletire, ca imitatiune si altoru romani din mai multe comune prin ce va aretá, cà Romanulu este demnu de viétia si póte inaintá déca are conducatori la inaltimea misiunei loru. In fine am a notificá cà toti óspetii carii au luat parte la acésta productiune, au dusu cu sine cele mai dulci mangaieri. P. B.

* **Gandacii de matasa.** Anulu trecut aprópe la aceasi epoca, D-nii doctori Turrel, de Buotiny, Gaillard si Rouget, ce faceau parte din comisiunea de examinare a procedeuriloru de cresterea vermiloru de matasa a D-lui Lownsky la Mourillon, departamentulu Var din Francia au constatatu faptele urmatóre. Stabilimentulu D-lui Lownsky e unulu din cele mai bine instalate din Europ'a, a produsu anulu trecut 2000 uncii de semántia, si cresterea se face cu o ingrijire extrema. Fie care pareche e inchisa intr'unu saculetulu de muselinu in care cloeste, amendoua genurile sunt esaminate cu microscopulu, corpuscularii sunt dati in laturi, ér cei sanatosi pastrati. Acést'a este singura metod'a care póte face se dispara ból'a care pana acum a infestatu stabilimentele cu vermi de matasa. *Grenagiulu* se face intr'unu *mod miraculos*; astfelu cá unu sfert de uncie sau 6 grame 25 centigrame, s'a datu unui educatoru competiute acarei proprietate se afla pe unu terenu uscatu si ridicatu si face recolta sa in cea mai buna conditiune. Sfertulu de uncie a produsu 15 kilograme de gogosi sau 70 kilograme pe uncia de 25 grame. Fluturii sunt selectionati cu bagare de séma si impartiti in cinci categorii purtend etichet'a maguaneriei. Fluturii sunt esaminati cu atentiune cu microscopulu antaiu la stabilimentu apoi la scol'a de agricultura din Montpellier. — Semánti'a constatata intr'unu modu oficialu, de senatósá pote fi vinduta cu tóta sinceritatea si cumparatoriulu o póte lua cu tóta securitatca. Indemnam dar pe persónele care se ocupa cu sericultur'a si cari au cumparatu samántia de Milanu d'a incerca de acea din stabilimentulu de la Mourillon ce apartiene D-lui Lownsky si a se adresa pentru mai multa sigurantia la scol'a de agricultura de la Montpellier din Francia.

* **Multiamita publica,** se aduce din partea subscrisului pentru ofertele marinimóse, facute in favórea fondulu corului vocalu alu plugariloru romani din Semlacu, cu oca siunea siedintiei publice din 23. Maiu a. c. arangiata prin corulu vocalu, si anume: Domniloru preoti, Nicolau Ionescu 1 fl. Lazaru Adamoviciu 1 fl. Sigismundu Raila, notariu 1 fl. Nicolau Barbura, notariu 1 fl. Barcs János 1 fl. 50. Becher

Carol 50 cr. Lazaru Giulanu 1 fl. Georgiu Cherezi preotu gr. cat. 50 cr. Adam Schefer, jude com. 50 cr. Lazaru Ionescu, inv. 50 cr. dómna Iuliana Ionescu, preotésa veduva 40 cr. Sielei Mano, postariu 40 cr. Alecsa Dobanda 30 cr. Marta Giulanu 50 cr. Mari'a Giulanu 50 cr. Georgiu Istinu 20 cr. Lazaru Hertiegu 20 cr. Lazaru Istinu 20 cr. Nicolau Verisianu 20 cr. Teodoru Galu, tineru 20 cr. Nicolau Adamoviciu 20 cr. ved. Catarin'a Istinu 20 cr. Demetriu Hertiegu 20 cr. Constantinu Barbura 10 cr. Severu Barbura 10 cr. Nicolau Ardeleanu 10 cr. Mihaiu Sabo 10 cr. Marta Andreiesiu 10 cr. Ioanu Baisirot 10 cr. Balint Brand 10 cr. Nicolau Perjolu 10 cr. Iacob Ardeleanu 10 cr. Atanasiu Galu 10 cr. Catiti'a Ionutiasiu 10 cr. Florea Hornoiu 10 cr. Georgiu Verisianu 10 cr. Ana Barbura 5 cr. Teodoru Gusietu 8 cr. Ioanu Catusieru, epitropu 45 cr. Petru Hornoiu 40 cr. sum'a 14 fl. 48 cr. Totu odata 'mi tienu de datorintia a aduce la cunoscenti'a On. publicu, cà cu oca siunea tienerii esamenelor in comun'a Semlacu, la 1. Iuniu a. c. dupa finirea esamenului la class'a II. fiindu de fatia si corulu vocalu si producendu-se in cantarile bisericesci si natiunale, Multu On. D. Inspectoru cercualu de scole Teodoru Popoviciu, preotu din Sieitinu a binevoitu a oferi pa séma' fundulu susu insemnatu 5 fl. éra domni invetiatori: Meletiu Botto din Sieitinu 2 fl. si Panaiotu Boarescu din Igrisiu 1 fl. — pentru cari oferte marinimóse subscrisul in numele corului voc. li esprimu profunda mea multiamita. Semlacu in 7. Iuniu 1882. Gregoriu Rosiu, inv. si cond. cor. voc.

Notitie bibliografice.

A aparutu de sub presa si se afla de vnzare la autoru in Rîmnicu-Saratu si la librariile din Romania: *„Tratatulu de horticultura „Florile“ de Domnulu C. C. Datculescu.* Editiunea si proprietatea sea. Peste 300 pagine. Peste 100 Gravure. Un frumosu si mare volumu coprindendu: Cunoscentiile despre diferitele feluri de pamentu, de ingrasiari si inbunatatiri. Tóte lucrurile de gradinarie (sapatulu, plivitulu, desbatutulu, semanatul, resaditul, butasitul, altoitul etc.). Bólele si causele ce vatama plantele, mijloculu de indreptare. Dispositiunea floriloru in gradini prin diferitele feluri de seri care sunt descise in detaliu, precumu si prin balcóne si pe diferitele etajere, ferestre etc. ale unui apartamentu; modelu construire a sereloru economice bune pentru clim'a nóstra. Mijloculu prin care se se cunósca presiunea aerului, umezél'a si caldur'a. Principiuri de botanica trebuincióse pentru cultur'a floriloru. — Descriptiunea, cultur'a si intreuintiarea tutuloru plantelor in podobitóre prin frundisiulu si florile lor; aceste diferite si númerose flori de gradini, odai, seri si de totu felulu, pórtá numele sciintificu si romanescu precum famili'a si emblem'a, putendu a tiné locu si de *Li-bagiulu floriloru.* Exemple de inpodobiri. Planuri de gradini de flori etc. etc. Acésta lucrare se termina cu o tabla de materie metodica si cu o lista alfabetica a tutuloru feluriloru de plante tratate in acestu volumu. — Pretiulu e numai 5 Lei. (2 fl. 30. cr. v. a.) trimesu franco de portu or-unde.

A esitu de sub tipariu: *„Stilulu si Postica“ limbei române;* in usulu scololoru gimnasiale, compuse de *Iosifu Tempea,* preotu si profesorulu gimnasialu. Editiunea antaia. Pretiulu 95. cr. v. a. Lugosiu. Editoriu: Adolf Auspitz. 1882. Acésta carte este menita pentru elevii claselor gimnasiale, reale, civile si preparandiale, de acea atragemu in deosebi atentiunea celoru competenti asupra ei.

„*Barb'a lui Stefanu celu Mare,*“ comendia intr'unu actu de *G. Baronzi*, a esitu de sub tipariu si se affa de vendiare la librari'a *S. Samitca* in Craiova, precum si la tote librariile din Romani'a. Pretiulu 50 bani (20 cr.)

Buletin meteorologicu.

Diu'a.	Lun'a.	Pressiunea aerului	Temperatur'a	Cerulu
Sambata	1. Iuliu	762.6 mm.	21.5° R.	seninu
Dumineca	2. „	759 „	19.4 „	ploe
Luni	3. „	763.8 „	17.5 „	noru
Marti	4. „	765 „	17.3 „	„
Mercuri	5. „	764 „	19.2 „	seninu
Joi	6. „	763.4 „	19.3 „	obdusu
Vineri	7. „	763.5 „	19.7 „	seninu

Concursu.

Se escrie concursu, conformu Ven. resolutiuni consistoriale de datulu Aradu 3/15 Iuniu a. c. Nr. 1525, pentru definitiv'a deplinire a statiunei invetiatoresci gr. or. serbesci din *Monostoru*, inspectoratulu Vingei, cu terminulu de alegere *pe 8/20 augustu a. c.*

Emolumintele sunt: a) numerariu 120 fl.; b) grân 30 de meti; c) cucurudiu 20 de meti; d) pausialu de scripturistica 5 fl.; e) pentru conferintie 5 fl.; f) lemne, doue orgii; g) paie de incalditu cât va cere trebuinti'a, h) cortelu liberu cu gradina spatiósa de legumi si staulu pentru vite.

Dela recurenti se cere, ca instruindu-si, conformu Statut. org. suplicele, cari potu fi si in limb'a serbesca, dara fracto magine, traduse in limb'a oficiala, romana a Metropoliei, — acelea institulate Comisiunei scolare gr. or. serbesci in *Monostoru*, se le tramita *M. O. D. Inspectoru de scóle in Baráczhaz (Temes-megy)* pana in 6/18 augustu inclusive a. c. poftindu-se reflectantii in careva dumineca séu serbatóre ce concade in intretimpulu premergatoriu alegerii a-se aretá in sant'a biserica spre a se face cunoscuti poporului alegatoriu. Celu ce va documentá facultatea de a propune limb'a ungeresca eleviloru, va fi preferitu.

Se observéza in fine, cum cá alesulu va folosi din tote emolumintele sususinsirate numai pe jumetate pana in 23 Noemyre vechiu a. c. când se plinesce jumetate de anu, dela diu'a mortii Invetiatoriu-lui *Ioanu Cotaraciu*.

Comisiunea scolara gr. gr. serbesca a *Monosturului*.

In contielegere cu mine: **Ioanu Munteanu**, m. p. ins. de scóle.

Se escrie de nou concursu pentru ocuparea definitiva a postului de invetiatoriu la scóla confesionala gr. or. romana din *Zagujeni*, cu terminulu de alegere *pe 8. Augustu a. c. st. v.*

Emolumintele sunt: a) in bani gata 250 fl. v. a. 8 fl. pentru scripturistica; 8 fl. pentru conferintie; 12 fl. dela fondatiunea „*Jakabfy*“; 6 fl. pentru incaldire si curatirea scólei; b) 3 jugere pamentu livada.

c) 6 orgii lemne, din care se incaldiesce si scóla; d) cuartiru in natura cu gradina de 800° □.

Recurentii vor avé a-si tramite recursele sale instruite cu documintele prescise la subscrisulu inspectoru scolaru in Valeaboului p. u. *Caransebesiu* éra pana la alegere a se presentá la s. biserica intr'o dumineca séu serbatóre spre a-si aratá desteritatea in cantare si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ferdinandu Musta**, m. p. preotu si inspectoru subst.

Pentru deplinirea parochiei de clas'a a III. din *Ignesti* cu fili'a *Miniadu*, protopresbiteratulu B. Ineului, se escrie concursu cu terminulu de alegere *pe 22. Iuliu st. v. 1882.*

Emolumintele sunt: 1. din *Inguesci* 1/2 sesiune pamentu aratoriu, dela 58. case câte una mesura cucurudiu sfarmatu, stólele indatinate, si cortelu cu gradina de legumi. 2. Din filia *Mineadu* 3 lantie pamentu, dela 30. Nr. de case câte una mesura cucurudiu sfarmatu, si stólele indatinate.

Doritorii de a dobandi acésta parochie recursele loru adresate comitetulu parochialu si instruate conformu Stat. Org. pana in 20. Iuliu 1882. vor avé a-le strimite subscrisulu protopresbiteru in *Chisineu. (Kisjenö).*

Ignesti 15. Iuniu 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Ioanu Cornea**, ppresbiteru.

Neputendu-se efeptui alegerea de preotu in anulu 1880 Septem. 28 pentru parochia *Ceisóra*, se escrie concursu nou, pelanga urmatórele beneficiale parochiale: 1. Pamentulu parochialu parte fenatiu parte aratoriu cu venitu anualu de 260 fl. v. a. 2. Dela 80 case câte una di de lucru in pretiu de 16 fl. 3. Dela 20 case câte una di cu boi in pretiu de 30 fl. 4. Din inmormentari 50 fl. 5. din Cununii 30 fl. 6. Din gradin'a parochiala unu venitu de 8 fl. 7. Din boteze masluri si alte accidentii 20. fl Sum'a : 414 fl. v. a.

Pana la *18/30 Iuliu* când se va tienea si alegerea aspirantii de a fi alesi la acésta parochie se-si trimite recursele la protopresbiterulu tractualu *M. On. Domnu Elia Moga*, adresate Comitetulu parochialu si ajustate cu documintele recerute pentru o parochie de III. clasa.

Datu in *Ceisóra* 6. Iuniu 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu: **Eli'a Moga**, protopresbiterulu *Papmezeului*.

Pentru stipendie din „*fundatiunea lui Gozdsu.*“

Prin acést'a se escrie concursu pentru unu stipendiu din *fundatiunea lui Gozdsu* de 500 fl. la casu de graduatiune, unu stipendiu de 400 fl. eventualminte de 300, 200 séu de 100 fl. cu observare, cá se da preferintia concurentiloru pentru silvicultura.

Concurentii au de a-si adresá petitiunile, instruate cu testimoniele scolastice, cartea de botezu, si cu atestatu de paupertate, pana la 10. Augustu stilu nou 1882, catra Cancelari'a fundatiunei lui *Gozdsu, Budapest'a királyuteza* 13.

La Nru de fatia alaturamu unu suplementu 1/4 cóla.

Suplementu la „BISERIC'A si SCOL'A.“ Nr. 26.
Annu VI. — 1882.

Totodata sunt avisati si *Stipendiarii fundatiunei lui Gozsdu* de a-si substerne pana la 10. Augustu st. nou 1882, documintele despre rezultatulu studieloru in an. scol 1881/2, la reprezentanti'a fundatiunei lui Gozsdu, Budapest'a királyuteza 13. pentrucă la din contra, se vor lipsi de stipendiulu avutu.

Budapest'a, 24. Iuniu 1882.

Comitetulu adm. alu reprezentantiei fundatiunei lui Gozsdu.

Conform decisului Veneratului Consistoriu aradanu din 24. Septemvre 1881. Nr. 2030, se escrie concursu pentru ocuparea postulu de invetiatoriu definitivu la scól'a gr. or. rom. din comun'a *Maere*, suburbiulu Timisiorii cu terminulu pana la 18. Iuliu a. c. st. v.; alegerea va fi in 20. Iuliu. Emolumintele sunt:

1) in bani gata 420 fl. v. a. 2) cortelu liberu cu doue chilii si gradina mare pentru legumi; 3) trei orgii de lemne din care invetiatoriulu are a se ingriji de incaldirea scól'ei; 4) dela inmormentare unde va fi poffitu 50 cr. 5) dela parastase cât se va invoi fiacare a-i doná.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu fiind bine versati in limb'a germana si magiara, dupa ce vor dovedi cualificatiunea receruta pentru statiunea de clas'a prima: sunt avisati a-si trimitte recursele lor ajustate cu documintele necesari conform statutulu org. bisericescu — adresate Comitetulu parochialu, subscrisulu inspectoru scolaru Iosifu Gradinariu per Vinga in Szécsány, Comitatulu Timisiorii.

Totodata aspirantii sunt poffiti a-se presentá in vre-o dumineca séu serbatóre in biserica spre a-si aretá desteritatea sa in cantare si tipicu.

Dat in Maere in 6. Iuniu 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Iosif Gradinariu**, m. p. insp. de scól'e.

Din lipsa de recurrenti neputendu-se efeptui alegerea de preotu defipta pe 21. Martiu a. c. prin acést'a de nou se publica concursu pentru parochi'a de clas'a a II-a din comun'a *Tornea*, cu terminu de alegere pe 1. Augustu vechiu 1882.

Dotatiunile parochiale sunt:

1) $\frac{1}{2}$ sesiune pamentu statatóre din 34 jugere de clas'a prima. 2) Birulu preotiescu dela 80 case, si anume: dela cas'a cu jumetate patrariu de pamentu 2 mesuri; dela cas'a fara pamentu 1 mesura si dela jeleri $\frac{1}{2}$ mesura de grâu; 3) stolile usuate.

Dela recurrenti se recere se aiba celu putienu 6 clase gimnasiale, testimoniu despre absolvarea cursuriloru teologice si testimoniu de cualificatiune pentru parochia de clas'a a II-a pre care are a-le trimitte adresate comitetulu parochialu din Tornea, Préonoratulu Domnu Moise Bocsianu administratoru protopresbiteratulu in Kurtics; — avendu totodata aspirantii pana la alegere a-se presentá in sant'a biserica din Tornea, pentru de a-si aratá desteritatea in cantare si tipicu respective oratorie.

Din siedinti'a comitetulu parochialu tienuta in Tornea la 30. Maiu 1882.

Novakovits Aron, m. p.
pres. com. parochialu.

Contie lesu cu: **Moise Bocsianu**, m. p. adm. protopresbit.

Pentru deplinirea statiuneloru invetiatoresci din comunele urmatóre:

1. *Secasiu*, in ppbiteratulu Lipovii se escrie concursu cu terminu de alegere pe 6. Augustu st. v.

Emolumintele sunt: in bani 121 fl. 30 cr. v. a. 24 meti de grâu, 24 meti cucurudiu, 12 orgii de lemne din care se incaldiesce si scól'a, 2 jugere pamentu de pasiune, locuintia cu gradina de 400 $\square$.

2. *Spat'a*, in ppbiteratulu Lipovii cu terminu de alegere pe 6. Augustu st. v.

Emolumintele sunt: in bani 120 fl. 10 meti grâu, 20 meti cucurudiu, 8 orgii de lemne din care se incaldiesce si scól'a, 3 jugere pamentu aratoriu, 1 jugeru livada, 5 fl. pausialu scripturisticu, locuintia cu gradina.

3. *Lapusnicu*, in ppbiteratulu Lipovii, cu terminu de alegere pe 8. Augustu st. v.

Emolumintele sunt: in bani 100 fl. 8 orgii de lemne din care are se se incaldiesca si scól'a, 10 oche de cucurudiu dela tóta cas'a, adeca: dela 70 de case, $2\frac{1}{2}$ jugeru de pamentu aratoriu, $\frac{1}{2}$ jugeru fenatiu, locuintia cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru.

4. *Cuvesdi'a*, in ppbiteratulu Lipovii cu terminu de alegere pe 8. Augustu st. v.

Emolumintele sunt: 105 fl. diurne pentru conferintie 10 fl. pausialu scripturistica 6 fl., clisa 56 chilo 40 fl. sare 42 chilo 4 fl. 50 cr. lumini $8\frac{4}{10}$ chilo 6 fl. lemne 6 orgii 21 fl. 60 cr. grâu 24 meti à 3 fl. cucurudie 24 meti à 2 fl. pamentu 5 jugere 30 fl. accidentii dela inmormentari 5 fl. tôte facu sum'a 348 fl. 10 cr.

Doritorii de a concurge la aceste statii invetiatoresci sunt avisati a-si asterne recursele instruite conform stat. org. adresate comiteteloru parochiali gr. or. si a-le trimitte inspectorulu de scól'e in Opidulu Lipov'a, avendu a-se presentá nainte de alegere in vre-o dumineca séu serbatóre la s. biserica spre a-si aretá desteritatea in tipicu si cantare.

Opidulu Lipov'a, 13. Iuniu 1882.

Comitetele parochiale.

In contielegere cu mine: **Iosif Suci**, m. p. inspectoru scol.

Nepresentandu-se recurrenti, pentru de a poté face alegere de invetiatoriu, la scól'a romana gr. or. din *Sinersig*, in ppbiteratulu Lugosiului, se escrie concursu a 2-a óra, cu terminu de 30 dile dela prim'a publicare.

Emolumintele si conditiunile sunt tot cele publicate in Nrii 21. 22 si 23 a fóiei „Biserica si Scól'a“ din acestu anu; si adeca: in bani 230 fl. v. a. patru jugere pamentu aratoriu, patru orgii de lemne, 5 fl. scripturistice'a, 8 fl. pentru conferintie, si cortelu liberu.

Recurrentii au a-si substerne recursele instruate conform stat. org. bis. adresate comitetulu parochialu gr. or. din Sinersig si a-le tramite Reverendissimulu D. Georgiu Pesteanu protopopu gr. or. in Lugosiu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protop. si inspect. scolaru.

Se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca rom. gr. or. din *Ciacov'a*, ppbiteratulu Timisiorii, cu terminu pana in 1. Augustu st. v. a. c. Salariu anualu 500 fl. 2 jugere si jumetate pamentu de semanatu, cuartiru liberu si 50 fl. pentru lemne; totdeodata se intielege si scól'a a-se incaldi din aceste lemne. Recurrentii au se produca testimoniu despre absolvirea preparandiei — de cualificatiune si atestatu de moralitate — pre langa limb'a materna se scie unguresce

si nemtiesce a propune, se recere a sei si Notele de cantare, inainte de alegere au sè se presinte in vre-o duminica in biserica spre a-si aretà desteritatea in cantari si tipicu. Recursele au a fi adresate comitetului scolasticu catra presedintele Ilie Ioanovicu.

Ciacov'a, 12. Iunie 1882.

Comitetulu scolasticu.

In contielegere cu Dom. **Mita Dolga**, inspect. de scòle.

Nr. 232 S.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu din comun'a **Romanesci** si filia **Goizesci** in protopresbiteratulu Fagetului se escrie concursu cu terminu pana in **18/30 Iulie a. c.** pe langa urmatoriulu beneficiu:

In bani gata 350 fl. pausialu de scrisu 6 fl. diurne pentru conferintiele invetiatoresci 8 fl. lemne de focu 20 de metrii cubici, cortelu naturalu cu gradina de legumi. Petitiile instruate in intielesulu statutului organicu se trimitu la Consistoriulu diecesanu in Caransebesiu.

Caransebesiu din siedinti'a consistoriala tienuta in 4 Maiu 1882.

Consistoriulu diecesanu.

Se escrie concursu pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a **Srediscea-mica**, cottulu Timisiului, protopresbiteratulu Versietiuului, cu terminu pana in **4 Iuliu st. v. a. c.**

Emolumintele sunt in bani gata 300 fl. v. a. 4 orgii de lemne din cari are a-se incaldi si scòl'a, 5 fl. v. a. pentru scripturistica, 10 fl. pentru cercetarea conferintieloru, quartir gratuitu cu gradina pentru legumi, si in fine dela fiecare inmormentare unde este poffitu câte 50 cr.

Doritorii de a recurge la acést'a statiune sunt avisati a-si trimitte recursele instruate in sensulu statutului org. b. adresate comitetului parochialu la Pré on. Domnu protopresbiteru Ioanu Popovicu in Mercina, prin Varadia; totdeodata au a-se presentá in vre-o duminica sèu serbatóre in sant'a biserica pentru de a-si aretà desteritatea in tipicu si cantarile bisericesci.

Srediscea-mica in 1 Iunie 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu tractualu.

Conformu incuviintjarii Ven. Consistoriu din Oradea-mare dto 9/21. Novembre 1881. Nr. 943. B. pentru deplinirea parochiei vacante de clas'a III. **Hinchirisiu**, in tractulu Beiusiului se escrie concursu, cu terminulu de alegere 4. Iuliu st. v. a. c.

Emolumintele sunt: a) quartiru liberu cu gradina, b) biru preotiescu câte o bradie de cucuruza dela tóta cas'a, c) pamentu de trei mesuri de semenatura si folosirea cemeteriului, d) stólele indatinate. Numerulu caseloru 150.

Recursele instruate in sensulu „Stat. organicu“ sunt a se tramite la subscrisulu in Beiusiu pana in diu'a nainte de alegere; ér recurintii sunt poffiti in cutare duminica a se presentá la biserica pentru a-si aretà desteritatea in cantare.

Beiusiu, in 5. Iunie v. 1882.

Pentru Comitet. parochialu din Hinchirisiu.

Vasiliu Pap m. p.
protop. Beiusiului.

Conformu ordinat. consist. dto 1. Martie an. c. Nr. 87. B. se escrie concursu pentru deplinirea parochiei rom. gr. or. de clas'a a III-a din comun'a **Cadar**, ppresbiteratulu Jebelului cu terminu pana la **10. Iuliu st. v.**

Emolumintele impreunate cu acésta parochie sunt urmatórele: a) doua sesiuni paroch. comasate de clas'a III-a constatóre din 70 de jugere pamentu aratoriu si fenatie; b) stol'a dela 90 de case respective dela 350 de suflete dupa norm'a stolara provisoria a diecesei Caransebesiului aprobata de sinodu eparch. din anulu 1880; c) birulu usuatu adeca: dela cei cu pamentu à 15 oche de casa, éra dela jeleri a 10 oche.

Recursele instruate in sensulu stat. org. bis. au a-se tramite parintelui ppopu Alesandru Ioanovicu in Jebelu pana la mai sus indicatulu terminu.

Dela recurenti se recere a-se presentá intr'o di de Duminica sèu serbatóre in s. biserica din locu spre a-si arată desteritatea in cantari si cuventari. Cadar, in 30. Maiu 1882.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu parintele protopopu Districtualu.

Pentru deplinirea definitiva a parochiei vacante de clas'a antaiu din comun'a **Soboteliu**, se escrie concursu cu terminu de *patru septemani dela prim'a publicare in „Biserica si Scòl'a.“* Emolumintele impreunate cu acésta parochia sunt: un'a sesiune de pamentu aratoriu de 32 jugere catastrale, birulu si stólele indatinate.

Doritorii de a competi dupa acésta parochia au se dovedésca cà posiedu *calificatiunea pentru parochii de clas'a prima*, si au a-si asterne recursele lor instruate conform prescrieloru statutului organicu si regulamentului pentru parochii, adresate comitetului parochialu, parintelui administratoru protopresbiteralu alu Aradului Moise Bocsianu in Kurtics, pana in 25. Iuliu v. a. c. si totdeodata a-se presentá in vre-o duminica sèu serbatóre in sant'a biserica spre a-si aretà desteritatea in cantare, tipicu si cuventari bisericesci. Soboteliu, in 6/18. Iunie 1882.

Comitetulu parochialu.

Contielesu cu: **Moise Bocsianu**, m. p. adm. protopresbit.

In urmarea ordinatiunei Ven. Consistoriu eparchialu din 11. Aprilie 1882. Nr. 636. B. pentru in-deplinirea postului de capelanu langa parochulu Stefanu Popovicu din **Otlac'a**, in protopresbiteratulu Chisineului, cu acést'a se deschide concursu cu terminu de alegere pe Duminica din **11. Iuliu st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: diumetate din tóte beneficiile parochiali, adeca: din sessie, din biru si stólele indatinate, care se suie aprópe la 500 fl. v. a.

Parochi'a fiind de clas'a prima, doritorii de a dobandi capelan'i'a trebuie se aiba cvalificatiune asemenea de acea clasa adeca: trebuie se aiba 8 clase gimnasiali, testimoniu de maturitate, si de cvalificatiune pentru parochie de clas'a I-a, ér recursele provediute cu documentele necesarii, — pana in 8. Iuliu a. c. au se le substérna la protopresbiterulu Chisineului Petru Chirilescu in Chitighazu (Kétegyháza.) Otlac'a, 13. Iunie 1882.

Pentru comitetulu parochialu.

Stefanu Popovicu, m. p.
pres. com. parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, m. p. prot.